
Natya Shastra Chapter 36

नाट्यशास्त्रं अध्यायः 36 नाट्यशापः

Document Information

Text title : naaTyashaastra adhyaaya 36 naaTyashaapaH

File name : natya36.itx

Category : nATyashAstra, major_works, bharata

Location : doc_z_misc_major_works

Author : Sage Bharata

Transliterated by : Sowmya Krishnapur krsowmya at yahoo.com

Proofread by : Sowmya Krishnapur krsowmya at yahoo.com are needed for devanaagarii output and formatting.

Latest update : January 16, 2007

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

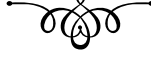
Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

March 24, 2024

sanskritdocuments.org

ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಂ ಅಧ್ಯಾಯಃ 36 ನಾಟ್ಯಶಾಪಃ

.. ಶ್ರೀರಸ್ತು ..

ಭರತಮುನಿಪ್ರಣೀತಂ ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಂ

ಅಥ ಷಟ್ಪಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಅಥಾತ್ರೇಯೋ ವಸಿಷ್ಠಶ್ಚ ಪುಲಸ್ತ್ಯಃ ಪುಲಹಃ ಕೃತುಃ .

ಅಂಗಿರಾ ಗೌತಮೋಽಗಸ್ಯೋ ಮನುರಾಯುಸ್ತಥಾತ್ಮವಾನ್ .. 1..

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಃ ಸ್ಥೂಲಶಿರಾಃ ಸಂವರ್ತಃ ಪ್ರಮತಿರ್ದನುಃ .

ಉಶನಾ ಭೃಹಸ್ಪತಿರ್ವ್ಯಾಸಶ್ಚೈವನಃ ಕಾಶ್ಯಪೋ ಧೃವಃ .. 2..

ದುವಾಸಾ ಜಾಮದಗ್ನ್ಯಶ್ಚ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯೋಽಥ ಗಾಲವಃ .

ಭರದ್ವಾಜಶ್ಚ ರೈಭ್ಯಶ್ಚ ಯವಕ್ರೀತಸ್ತಥೈವ ಚ .. 3..

ಸ್ಥೂಲಾಕ್ಷಃ ಶಕಲಾಕ್ಷಶ್ಚ ಕಾಣ್ವೋ ಮೇಘಾತಿಥಿಃ ಕೃತುಃ .

ನಾರದಃ ಪರ್ವತಶ್ಚೈವ ಸುವರ್ಮಾಥೈಕಜೋ ದ್ವಿಜಃ .. 4..

ನಿತಂಬುರ್ಭುವನಃ ಸೌಮ್ಯಃ ಶತಾನಂದಃ ಕೃತವ್ರಣಃ .

ಜಾಮದಗ್ನ್ಯಸ್ತಥಾ ರಾಮಃ ಕಚಶ್ಚೇತ್ಯೇವಮಾದಯಃ .. 5..

ಏವಂ ತೇ ಮುನಯಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸರ್ವಜ್ಞಂ ಭರತಂ ತತಃ .

ಪುನರೂಚುರಿದಂ ವಾಕ್ಯಂ ಕುತೂಹಲಪುರೋಗಮಂ .. 6..

ಯಸ್ತ್ವಯಾ ಗದಿತೋ ಹ್ಯೇಷ ನಾಟ್ಯವೇದಃ ಪುರಾತನಃ .

ಏಕಚಿತ್ತೈಃ ಸ ಚಾಸ್ಮಾಭಿಃ ಸಮ್ಯಕ್ ಸಮುಪಧಾರಿತಃ .. 7..

ಏಕಶ್ಚ ಸಂಶಯೋಽಸ್ಮಾಕಂ ತಂ ನೋ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತುಮರ್ಹಸಿ .

ಕೋ ವಾನ್ಮೋ ನಾಟ್ಯವೇದಸ್ಯ ನಿಶ್ಚಯಂ ವಕ್ತುಮರ್ಹತಿ .. 8..

ನ ವಯಂ ಪರಿಹಾಸೇನ ನ ವಿರೋಧೇನ ನ ಚೇರ್ಷ್ಯಯಾ .

ಪೃಚ್ಛಾಮೋ ಭಗವನ್ ನಾಟ್ಯಮುಪದೇಶಾರ್ಥಮೇವ ತು .. 9..

ಅಸ್ಮಾಭಿಶ್ಚ ತದಾ ನೋಕ್ತಂ ಕಥಾಚ್ಛೇದೋ ಭವೇದಿತಿ .

ಇದಾನೀಂ ತೂಪಶಿಕ್ಷಾರ್ಥಂ ನಾಟ್ಯಗುಹ್ಯಂ ನಿದರ್ಶಯ .. 10..

ಲೋಕಸ್ಯ ಚರಿತಂ ನಾಟ್ಯಮಿತ್ಯವೋಚಸ್ತ್ವಮೀದೃಶಂ .

ತೇಷಾಂ ತು ಲೋಕಂ ಗುಹ್ಯಾನಾಂ ನಿಶ್ಚಯಂ ವಕ್ತುಮರ್ಹಸಿ .. 11..

ದೇವಸ್ಯ ಕಸ್ಯ ಚರಿತಂ ಪೂರ್ವರಂಗೇ ದ್ವಿಜರ್ಷಭ .

ಕಿಮರ್ಥಂ ಭುಜ್ಯತೇ ಹ್ಯೇಷ ಪ್ರಯುಕ್ತಃ ಕಿಂ ಕರೋತಿ ವಾ .. 12..
 ಕಸ್ಮಾಚ್ಚೈವ ಪುನಃ ಶೌಚಂ ಸಮ್ಯಕ್ ಚರತಿ ಸೂತ್ರದೃಕ್ .
 ಕಥಮುವೀತಲೇ ನಾಟ್ಯಂ ಸ್ವರ್ಗಾನ್ನಿಪತಿತಂ ವಿಭೋ .. 13..
 ಕಥಂ ತವಾಯಂ ವಂಶಶ್ಚ ನಟಸಂಜ್ಞಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಃ .
 ಸರ್ವಮೇವ ಯಥಾತತ್ತ್ವಂ ಕಥಯಸ್ವ ಮಹಾಮುನೇ .. 14..
 ತೇಷಂ ತು ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಮುನೀನಾಂ ಭರತೋ ಮುನಿಃ .
 ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ಪುನರ್ವಾಕ್ಯಂ ಗುಹ್ಯಾರ್ಥಾಭಿನಯಂ ಪ್ರತಿ .. 15..
 ಬ್ರವೀಮಿ ವಃ ಕಥಾಂ ಗುಹ್ಯಾಂ ಯನ್ಮಾಂ ಪೃಚ್ಛನ್ ಸುವ್ರತಾಃ .
 ಪೂರ್ವರಂಗವಿಧಾನಸ್ಯ ತಾಂ ಚ ಮೇ ಸನ್ನಿಬೋಧತ .. 16..
 ಪ್ರೋಕ್ತವಾನಸ್ಮಿ ಯತ್ಪೂರ್ವಂ ಶುಭಂ ವಿಘ್ನನಿಬರ್ಹಣಂ .
 ತಸ್ಯಾನುಬಂಧೇನ ಮಯಾ ಪೂರ್ವರಂಗಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ .. 17..
 ಶಸ್ತ್ರಾಣಾಂ ಪ್ರತಿಕಾರಾರ್ಥಂ ಶರೀರಾವರಣಂ ಯಥಾ .
 ಕ್ರಿಯತೇ ಹಿ ತಥಾ ಪಾಪಂ ಹುತೇನೈವ ಪ್ರಶಾಮ್ಯತಿ .. 18..
 ಏವಂ ಜಪ್ಯೈಶ್ಚ ಹೋಮೈಶ್ಚ ದೇವತಾಭ್ಯರ್ಚನೇನ ಚ .
 ಸರ್ವಾತೋದ್ಯವಿಧಾನೈಶ್ಚ ತಥಾ ಗೀತಸ್ವನೇನ ಚ .. 19..
 ಸ್ತುತ್ಯಾಶೀರ್ವಚನೈಃ ಶಾಂತ್ಯೈಃ ಕರ್ಮಭಾವಾನುಕೀರ್ತನೈಃ .
 ಮಯಾ ಪಾಪಾಪಹರಣೈಃ ಕೃತೇ ವಿಘ್ನನಿಬರ್ಹಣೇ .. 20..
 ಸ್ತುತಿಗೀತಾದಿಸಂಸೃಷ್ಟೈರ್ದೇವೈರಭಿಹಿತೋಽಸ್ಮ್ಯಹಂ .
 ನಿತರಾಂ ಪರಿತುಷ್ಟಾಃ ಸ್ಯುಃ ಪ್ರಯೋಗೇಣಾಮುನಾ ಚ ತೇ .. 21..
 ದೇವತಾಸುರಮಾನಂದ್ಯ ಯಸ್ಮಾಲ್ಲೋಕಶ್ಚ ನಂದತಿ .
 ತಸ್ಮಾದಯಂ ಪ್ರಯೋಗಸ್ತು ನಾಂದೀನಾಮಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ .. 22..
 ಗೀತವಾದ್ಯಾನುನಾದೋ ಹಿ ಯತ್ರ ಕಾಕುಸ್ವನಃ ಶುಭಃ .
 ತಸ್ಮಿನ್ ದೇಶೇ ವಿಪಾಷ್ಮಾನೋ ಮಾಂಗಲ್ಯಂ ಚ ಭವಿಷ್ಯತಿ .. 23..
 ಯಾವತ್ತಂ ಪೂರಯೇದ್ದೇಶಂ ಧ್ವನಿನಾರ್ಘ್ಯಸಮಾಶ್ರಯಃ .
 ನ ಸ್ಥಾಸ್ಯಂತಿ ಹಿ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ತಂ ದೇಶಂ ನ ವಿನಾಯಕಾಃ .. 24..
 ಆವಾಹೇ ಚ ವಿವಾಹೇ ಚ ಯಜ್ಞೇ ನೃಪತಿಮಂಗಲೇ .
 ನಾಂದೀಶಬ್ದಮುಪಶ್ರುತ್ಯ ಹಿಂಸ್ರಾ ನಶ್ಯಂತಿ ಚೈವ ಹಿ .. 25..
 ಪಾರ್ಥ್ಯಂ ನಾಟ್ಯಂ ತಥಾ ಗೇಯಂ ಚಿತ್ರವಾದಿತ್ರಮೇವ ಚ .
 ವೇದಮಂತ್ರಾರ್ಥವಚನೈಃ ಸಮಂ ಹ್ಯೇತದ್ ಭವಿಷ್ಯತಿ .. 26..
 ಶ್ರುತಂ ಮಯಾ ದೇವದೇವಾತ್ ತತ್ತ್ವತಃ ಶಂಕರಾದ್ಧಿತಂ .
 ಸ್ನಾನಜಪ್ಯಸಹಸ್ರೇಭ್ಯಃ ಪವಿತ್ರಂ ಗೀತವಾದಿತಂ .. 27..

ಯಸ್ಮಿನ್ನಾತೋದ್ಯನಾಟ್ಯಸ್ಯ ಗೀತಪಾಠ್ಯದ್ವನಿಃ ಶುಭಃ .
 ಭವಿಷ್ಯತ್ಯಶುಭಂ ದೇಶೇ ನೈವ ತಸ್ಮಿನ್ ಕದಾಚನ .. 28..
 ಏವಂ ಪೂಜಾಧಿಕಾರಾರ್ಥಂ ಪೂರ್ವರಂಗಃ ಕೃತೋ ಮಯಾ .
 ನಾನಾಸ್ತುತಿಕೃತೈರ್ವಾಕ್ಯೈರ್ದೇವತಾಭ್ಯರ್ಚನೇನ ಚ .. 29..
 ಯತೋಽಭಿವಾದನಂ ಕ್ಲಿಷ್ಟಂ ಶಿಷ್ಟಂ ತದ್ರಂಗಮಂಡಲೇ .
 ತತಸ್ತಸ್ಯ ಹಿ ತಚ್ಛೌಚಂ ವಿಹಿತಂ ತು ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾಃ .. 30..
 ಶೌಚಂ ಕೃತ್ವಾ ಯತೋ ಮಂತ್ರಂ ಪೂಜನಂ ಜರ್ಜರಸ್ಯ ತು .
 ಉಚ್ಯತೇ ಪೂರ್ವರಂಗೇಽಸ್ಮಿನ್ ತಸ್ಮಾಚ್ಛೌಚಂ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ .. 31..
 ಯಥಾವತಾರಿತಂ ಚೈವ ನಾಟ್ಯಮೇತನ್ಮಹೀತಲೇ .
 ವಕ್ತವ್ಯಂ ಸರ್ವಮೇತದ್ಧಿ ನ ಶಕ್ಯಂ ಹಿ ನಿಗೂಹಿತುಂ .. 32..
 ಮಮೈತೇ ತನಯಾಃ ಸರ್ವೇ ನಾಟ್ಯವೇದಸಮನ್ವಿತಾಃ .
 ಸರ್ವಲೋಕಂ ಪ್ರಹಸನ್ಯೈಃ ಬಾಧಂತೇ ನಾಟ್ಯಸಂಶ್ರಯೈಃ .. 33..
 ಕಸ್ಯಚಿತ್ತ್ವ ಧ ಕಾಲಸ್ಯ ಶಿಲ್ಪಕಂ ಗ್ರಾಮ್ಯಧರ್ಮಕಂ .
 ಋಷೀಣಾಂ ವ್ಯಂಗ್ಯಕರಣಂ ಕುರ್ವದ್ಭಿರ್ಗುಣಸಂಶ್ರಯಂ .. 34..
 ಅಶ್ರಾವ್ಯಂ ತದ್ಗುರಾಚಾರಂ ಗ್ರಾಮ್ಯಧರ್ಮಪ್ರವರ್ತಿತಂ .
 ನಿಷ್ಕುರಂ ಚಾಪ್ರಸ್ತುತಂ ಚ ಕಾವ್ಯಂ ಸಂಸದಿ ಯೋಜಿತಂ .. 35..
 ತಚ್ಛೃತ್ವಾ ಮುನಯಃ ಸರ್ವೇ ಭೀಮರೋಷಪ್ರಕಂಪಿತಾಃ .
 ಊಚುಸ್ತಾನ್ ಭರತಾನ್ ಕ್ರುದ್ಧಾ ನಿರ್ದಹಂತ ಇವಾಗ್ನಯಃ .. 36..
 ಮಾ ತಾವದ್ಭೋ ದ್ವಿಜಾ ಯುಕ್ತಮಿದಮಸ್ಮದ್ವಿಡಂಬನಂ .
 ಕೋ ನಾಮಾಯಂ ಪರಿಭವಃ ಕಿಂಚ ನಾಸ್ಮಾಸು ಸಮ್ಮತಂ .. 37..
 ಯಸ್ಮಾಜ್ಞಾನಮದೋನ್ಮತ್ತಾ ನ ವೇತ್ಥಾವಿನಯಾಶ್ರಿತಾಃ .
 ತಸ್ಮಾದೇತದ್ಧಿ ಭವತಾಂ ಕುಜ್ಞಾನಂ ನಾಶಮೇಷ್ಯತಿ .. 38..
 ಋಷೀಣಾಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಚ ಸಮವಾಯಸಮಾಗತಾಃ .
 ನಿರಾಹುತಾ ವಿನಾ ಹೋಮೈಃ ಶೂದ್ರಾಚಾರಾ ಭವಿಷ್ಯಥ .. 39..
 ಅಪಾಂಕ್ತೇಯಾಃ ಕುತ್ಸಿತಾಶ್ಚಾವಮಾ ಏವ ಭವಿಷ್ಯಥ .
 ಯಶ್ಚ ವೋ ಭವಿತಾ ವಂಶಃ ಸರ್ವಾಶೌಚೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ .. 40..
 ಯೇ ಚ ವೋ ವಂಶಜಾಸ್ತೇಽಪಿ ಭವಿಷ್ಯಂತ್ಯಥ ನರ್ತಕಾಃ .
 ಪರೋಪಸ್ಥಾನವಂತಶ್ಚ ಶಸ್ತ್ರಪಣ್ಯೋಪಜೀವಿನಃ .. 41..
 ಶಾಪಂ ದತ್ತಂ ತಥಾ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಸುತೇಭ್ಯೋ ಮೇ ತದಾ ಸುರಾಃ .
 ಸರ್ವೇ ವಿಮನಸೋ ಭೂತ್ವಾ ತಾನ್ಯಷೀನ್ ಸಮುಪಸ್ಥಿತಾಃ .. 42..
 ಯಾಚಮಾನೈಸ್ತತಃ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ದೇವೈಃ ಶಕ್ರಪುರೋಗಮೈಃ .
 ಇದಾನೀಂ ದುಃಖಮುತ್ಪನ್ನಂ ನಾಟ್ಯಮೇತದ್ ವಿನಂಕ್ಷತಿ .. 43..

ಋಷಿಭಿಶ್ಚ ತತಃ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ನ ಚೈತದ್ಧಿ ವಿನಿಷ್ಕೃತಿ .
ಶೇಷಮನ್ಯತ್ರ ಯದ್ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಸರ್ವಮೇತದ್ ಭವಿಷ್ಯತಿ .. 44..
ಏತಚ್ಚುತ್ವಾ ತು ವಚನಂ ಮುನೀನಾಮುಗ್ರತೇಜಸಾಂ .
ವಿಷ್ಣುಸ್ತೇ ತತಃ ಸರ್ವೇ ಶ್ರುತ್ವಾ ಮಾಂ ಸಮುಪಸ್ಥಿತಾಃ .. 45..
ಪ್ರೋಕ್ತವಂತಶ್ಚ ಮಾಂ ಪುತ್ರಾಸ್ತ್ವ ಯಾಹೋ ನಾಶಿತಾ ವಯಂ .
ಅನೇನ ನಾಟ್ಯದೋಷೇಣ ಶೂದ್ರಾಚಾರಾ ಹಿ ಯತ್ ಕೃತಾಃ .. 46..
ಮಯಾಪಿ ಸಾಂತ್ವಯಿತ್ವೋಕ್ತಾ ಮಾ ಕ್ರೋಧಂ ವ್ರಜತಾನಘಾಃ .
ಕೃತಾಂತವಿಹಿತೋಽಸ್ಮಾಕಂ ನೂನಮೇಷ ವಿಧಿಃ ಸುತಾಃ .. 47..
ಮುನೀನಾಂ ಹಿ ಮೃಷಾ ವಾಕ್ಯಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ ಕದಾಚನ .
ನಿಧನೇ ಚ ಮನೋ ಮಾ ಭೂದ್ ಯುಷ್ಮಾಕಮಿತಿ ಸಾಂತ್ವಿತಾಃ .. 48..
ಜಾನೀಧ್ವಂ ತತ್ತಥಾ ನಾಟ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸಂಪ್ರವರ್ತಿತಂ .
ಶಿಷ್ಯೇಭ್ಯಶ್ಚ ತದನ್ಯೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಃ ಪ್ರಯೋಗತಃ .. 49..
ಮಾ ವೈ ಪ್ರಣಶ್ಯತಾಮೇತನ್ನಾಟ್ಯಂ ದುಃಖಪ್ರವರ್ತಿತಂ .
ಮಹಾಶ್ರಯಂ ಮಹಾಪುಣ್ಯಂ ವೇದಾಂಗೋಪಾಂಗಸಂಭವಂ .. 50..
ಅಪ್ಪರೋಭ್ಯ ಇದಂ ಚೈವ ಯಥಾತತ್ತ್ವಂ ಯಥಾಶ್ರುತಂ .
ನಾಟ್ಯಂ ದತ್ತಾ ತತಃ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ಚರಿಷ್ಯಥ .. 51..
. ಇತಿ ಭರತೀಯೇ ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರೇ ನಾಟ್ಯಶಾಪೋ ನಾಮ ಷಟ್ತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ .
Encoded by Sowmya Krishnapur krsowmya@yahoo at com

Natya Shastra Chapter 36

pdf was typeset on March 24, 2024

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

